

BARNAFRID – NATIONELLT KUNSKAPSCENTRUM

SLUTRAPPORT
AV UPPDRAG OM ATT
STÄRKA BARNAHUSENS
KOMPETENS OM
HEDERSRELATERAT
VÅLD OCH FÖRTRYCK

#Enfrågaomheder

2022

DNR: LiU-2018-02122

Författare: Sandra Skoog, Laura Korhonen och Sofia Bergström Malm

Produktion: Familjen

Foto: Getty Images och Barnafrid

Alla barn och ungdomar är modeller och har inget med innehållet att göra.

SLUTRAPPORT
AV UPPDRAG OM ATT
STÄRKA BARNAHUSENS
KOMPETENS OM
HEDERSRELATERAT
VÅLD OCH FÖRTRYCK

**BARNAFRID – NATIONELLT CENTRUM
FÖR KUNSKAP OM VÅLD MOT BARN**

FÖRORD

Regeringen fattade i regleringsbrevet för budgetåret 2021 avseende anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder (A2020/02662 A2020/02621 (delvis) beslut om att Barnafriid ska genomföra utbildningsinsatser om hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer så som barnnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympling för landets Barnahusverksamheter. Inom ramen för uppdraget ska Linköpings universitet även samla in och sprida erfarenheter från Barnahusverksamheternas utredningsarbete av hedersrelaterad brottslighet.

Uppdraget ska genomföras i samverkan med Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Östergötlands länsstyrelse. I projektet ska synpunkter inhämtas från Jämställdhetsmyndigheten, Barnombudsmannen, Socialstyrelsen, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Rättsmedicinalverket.

Vi vill rikta ett stort tack till alla de personer som har medverkat i genomförandet av reglerings-

uppdraget. Ett särskilt tack till Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län, som varit en viktig samverkanspart genom hela regleringsuppdraget.

Slutredovisning av uppdraget lämnas till Regeringskansliet och Arbetsmarknadsdepartementet senast den 31 januari 2022, vilket sker genom denna rapport. För tidigare slutrapport av uppdrag om att stärka Barnahusens kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck se LiU-2018-02122.

Linköping den 17 januari 2022

Sandra Skoog, MSc
Utredare

Laura Korhonen, prof
Centrumchef

INNEHÅLL

FÖRORD 5

INLEDNING**BAKGRUND TILL UPPDRAGET 9**

Hedersrelaterat våld och förtryck 9

Förebyggande insatser och myndighetssamverkan 13

GENOMFÖRANDE AV UPPDRAGET 15

Projektplan och metoder 15

Kunskapsspridning och kompetenshöjning 15

Revidering av handbok 17

Undersökningar 17

UTVÄRDERING AV UTBILDNINGSSATSERNA 21

Samverkan och samordning 25

RELATERADE UPPDRAG KRING**HEDERSRELATERAT VÅLD OCH FÖRTRYCK 26**

Myndighetsgemensamma uppdraget 26

Uppdrag om att förebygga och bekämpa könsstymning av flickor och kvinnor 26

Uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor 26

Uppdrag omvämdelseterapi 26

Elevhälsan - rektorer 26

Erfarenheter och slutsatser 27

DISKUSSION 27

Behov av fortsatt arbete 28

SLUTORD 30

REFERENSER 31

APPENDIX**REGERINGSBESLUT 32**

APPENDIX**PROGRAM UTBILDNINGSSATSER 40**

INLEDNING

BAKGRUND TILL UPPDRAGET

HEDERSRELATERAT VÅLD OCH FÖRTRYCK

Definition

Begreppet hedersrelaterat våld och förtryck är omdebatterat och har definierats på olika sätt beroende på sammanhang och vetenskapliga traditioner. FN:s CEDAW (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women) och Barnrättskonventionen definierar hedersvåld som Crimes committed in the name of so-called honour are acts of violence that are disproportionately, though not exclusively, committed against girls and women, because family members consider that certain suspected, perceived or actual behaviour will bring dishonour to the family or community. (FN, Joint general recommendation/general comment No. 31 of the Committee on the Elimination of Discrimination against Women and No. 18 of the Committee on the Rights of the Child on harmful practices, 2014). SOU 2020:57, Ett särskilt hedersbrott, konstaterar att vissa definitioner är snävare och andra är vidare. De menar att begreppet hedersrelaterat våld och förtryck är ett etablerat begrepp som, även om det inte alltid ges ett enhetligt innehåll, ändå beskrivs på ungefär samma sätt. De har identifierat tre gemensamma drag i de olika definitionerna:

1. Heder innefattar ett privat uppställande av normer.
2. Heder innefattar ett privat hot om – och genomförande av – sanktioner om den förtryckta personen inte rättar sig efter de uppställda normerna.
3. Normerna sätts utifrån familjens eller släktens heder, och hot om sanktioner framförs, och utförs, som inte är accepterade i samhället i övrigt.

Fenomenet HRV

Hedersvåld och förtryck, HRV, kan också betraktas på andra sätt än de som står i FN:s definition enligt ovan (Nationell strategi för insatser mot mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, 2015). Främst är det utifrån perspektiv där heder och hedersrelaterat våld tolkas utifrån kulturella och värderingsmässiga skillnader och hedersideologi. Flertalet studier sätter ljus på könsperspektivet och betraktar hedersvåld som en form av könsrelaterat våld, som främst gäller mäns våld mot kvinnor. Utifrån ett intersektionellt perspektiv integreras olika synvinklar såsom kön, religion, ras och etnicitet i analysen av våldet (Brah och Phoenix, 2004). Även faktorer som exempelvis förändrad samhällsstatus efter migration, förändringar i familjerelationer, samt traumatiska händelser före, under och efter flytten från hemlandet har studerats inom ramen för hedersvåld och förtryck (Keskinen 2014).

Centralt gällande hedersrelaterat våld och förtryck är betydelsen av begreppet heder och hur det uppfattas. Heder kan vara ett skiftande begrepp som definieras utifrån personens bakgrund, kön, ålder och familjens värdegrund.

När det gäller hedersrelaterat våld och förtryck är kontrollen av flickors och kvinnors sexualitet central och starkt knuten till kollektivet. Heder utgör ett styrsystem som kontrollerar enskilda personers beteende och val, och är någonting som diskuteras och övervägs i familjer, släkt och klaner kollektivt. Det som utmärker hedersfenomenet är kopplingen till familjens, släktens och klanens heder. Också enskilda personers anseende, oftast relaterat till en flickas heder, oskuld och kyskhet är typiskt. Flickans faktiska eller påstådda beteende som bryter gällande hedersnormer kan leda till en kollektiv förlust av heder i familjen och släkten. För att kontrollera att den kollektiva hedern vidhålls genomförs kontrollerande åtgärder, ofta av släktingar, som berör bland annat socialt umgänge, rörelsefrihet och giftermål. I sin mest extrema form har hederstänkandet resulterat i mord. Detta har uppmärksammats i Sverige sedan

1990-talet genom bland annat ett flertal rättsfall. Det hedersrelaterade våldets kollektiva karaktär innebär att det kan finnas flera förövare av båda könen. Även om handlingen begås av enbart en gärningsperson kan familjen, släkten eller gruppen sanktionera och uppmuntra förtrycket och våldet, vilket gör att den utsatte helt kan sakna stöd från familj och anhöriga. Våld förekommer också mot pojkar och män, framför allt mot dem som avviker från det heteronormativa beteendet. Pojkarna och de unga männen kan också tvingas att kontrollera sina syskon och andra kvinnliga släktingar, samt bestraffa desamma om de gör motstånd. Andra utsatta grupper är ensamkommande barn, samt barn med olika funktionsnedsättningar (Tjejjers rätt i samhället).

” **Hederstänkandet kan ta sig olika uttryck beroende på sammanhang men är inte kopplat till någon specifik kultur eller religion.**

Våld förekommer också mot pojkar och män, framför allt mot dem som avviker från det heteronormativa beteendet.

Hederstänkandet kan ta sig olika uttryck beroende på sammanhang men är inte kopplat till någon specifik kultur eller religion. Alltså rör sig hederstänkandet inte enbart om utomeuropeiska invandrade familjer i Sverige, utan liknande fenomen finns och har funnits även i nordiska länder, bland annat i olika religiösa kollektiv och i vissa minoriteter. Uppfattningar om heder, kön, makt och sexualitet varierar mycket mellan individer och familjer, men även bland dem som tillhör samma etniska, kulturella eller religiösa sammanhang. Det är därför viktigt att synliggörandet av fenomenet inte får stigmatisera vissa grupper (Gill, 2014; Heise, 1998; Roberts, 2014, Bredal, 2014; Korteweg & Yurdakul, 2010). Det är intressant att en del hedersnormer från ursprungslandet kan kvarstå trots migration till andra kulturer även hos fjärde generationens invandrare (Brandon, Hafez 2008). Det är viktigt att rådslan för stigmatisering aldrig får leda till inskränkning av en individs mänskliga rättig-

heter eller osynliggöra att hedersrelaterat våld och förtryck existerar.

Hedersrelaterat våld och förtryck – brottslighet och lagstiftning

Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten har gemensamt definierat hedersrelaterad brottslighet som ”Hedersrelaterad brottslighet är brott som helt eller delvis begåtts för att bevara eller återupprätta en persons eller familjs, släkts eller annan liknande grupps anseende utifrån en föreställning om heder”. Sedan den 1 juli 2020 har hedersmotiv införts som en försvårande omständighet (se BrB 29:2 punkt 10) om ett motiv för brottet har varit att bevara eller återupprätta en persons, eller familjs, släkts eller annan liknande grupps heder. Detta innebär att motivet ska beaktas och ses som försvårande när det kommer till bedömning av straffvärde. Uttrycksformerna barnåktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning är samtliga brottsliga gärningar som regleras i svensk lag. Utöver dessa ser man för närvarande över ett eventuellt införande av ett särskilt hedersbrott. Enligt förslag lämnat i den statliga offentliga utredningen SOU 2020:57 ska brottet ha samma karaktär som fridskränkningen och träda i kraft 1 juni 2022. Inom hedersrelaterat våld och förtryck förekommer även andra brott som förtal, olaga hot som till exempel mordhot, olaga tvång och misshandel, för att nämna några.

Könsstympning

Sverige var det första landet som lagstiftade mot könsstympning av flickor och kvinnor (1982:316). Enligt Brottsförebyggande rådets statistik (2019) finns 62 anmälningar gällande könsstympning sedan brottet infördes, men enbart två fällande domar (2006) och en dom gällande stämpling till könsstympning (2018). Trots förbud mot könsstympning förekommer det ändå att flickor och kvinnor bosatta i Sverige förs utomlands och utsätts för könsstympning.

Könsstympningen syftar till att kontrollera flickors och kvinnors kroppar och sexualitet och har bland annat att göra med föreställningen att mäns och familjers heder är beroende av kvinnors och flickors sexuella beteende. Det är oftast flickor i åldern 4–14 år som får sina könsorgan borttagna eller skadade. Könsstympning förekommer på många håll runt om i världen, men mer än hälften av ingreppen sker i Indonesien, Somalia,

Etiopien och Egypten. Unicef har uppskattat att mer än 200 miljoner flickor och kvinnor som lever idag har utsatts för någon form av könsstympning. Någon närmare statistik om förekomsten av könsstympning finns tyvärr inte tillgänglig i Sverige idag. Socialstyrelsen (2012) uppskattade år 2012 att det då fanns närmare 38 000 flickor och kvinnor i Sverige som kunde ha varit utsatta för någon typ av könsstympning. Av dessa uppskattades omkring 7 000 flickor vara under 18 år. Socialstyrelsens uppskattning är några år gammal och sannolikt har situationen i Sverige förändrats. Detta bland annat på grund av en kraftigt ökad invandring, inte minst från områden där könsstympning praktiseras, vilket gör att antalet nu sannolikt är ännu högre. Socialstyrelsen (2012) uppskattade också att cirka 19 000 flickor ingick i en riskpopulation då vårdnadshavarna hade en positiv attityd eller var ambivalenta till könsstympning även efter migrationen till Sverige.

Barnäktenskapsbrott

Sedan den 1 juli 2020 är det olagligt att förmå eller tillåta en minderårig att ingå ett äktenskap eller äktenskapsliknande förbindelse. Det här gäller även om gärningspersonen inte har vetat att personen varit under 18 år men varit oaktsam att så kan vara fallet. Dessförinnan krävdes att det varit fråga om ett olaga tvång eller utnyttjande av utsatt belägenhet och brottet benämndes då för äktenskapstvång. Det finns idag sju fällande domar från 2014 och framåt gällande den tidigare lagstiftningen tvångsäktenskapsbrott. Barnafriad har inte kännedom om att det ska ha kommit någon fällande dom gällande barnäktenskapsbrott.

Det är inte tillåtet för barn under 18 år att ingå äktenskap i Sverige, 2 kap 1 § Äktenskapsbalken. Möjligheten till dispens togs bort i lagstiftningen 2014. Från och med januari 2019 gäller ytterligare skärpt lagstiftning som innebär att det finns förbud mot att erkänna utländska barnäktenskap (Riksdagsbeslut 2018-11-21). Förbudet gäller

oavsett vilken anknytning personerna har till Sverige när äktenskapet ingicks, eller hur gamla de är när frågan prövas av en myndighet. Om minst en av personerna fortfarande är ett barn vid prövningen ska det aldrig gå att göra undantag från förbudet.

Andra brottsrubriceringar i hedersärenden

Hedersrelaterat våld och förtryck kan yttra sig som sedvanliga former av våld. Samtliga av dessa brott finns i Brottsbalkens 4 kapitel i enlighet med nedanstående:

Ofredande: Till exempel att oupphörligen förföljas, bevakas, ”förhöras”, få telefoner kontrollerade, tvingas utstå upprepade kränkningar och tillmälen, uppmånas att ta sitt liv.

Olaga frihetsberövande: Ett brott som innebär att någon för bort, spärrar in eller på annat sätt berövar en annan person friheten.

Olaga tvång: Ett brott som innebär att någon genom misshandel eller hot tvingar en person att handla på ett visst sätt – eller låta bli att handla. Genom våld, hot om misshandel eller genom döds-hot tvingas personen att stanna inne på sitt rum eller vara kvar i hemmet. Livsutrymmet begränsas och bestämmanderätten över sin egen person tas ifrån en på olika sätt: genom våld, hot om våld eller i värsta fall dödshot. Det kan handla om en flicka som inte tillåtits ha en pojkvän, inte får umgås med vem hon vill eller inte får bestämma över sitt eget utseende.

Olaga hot: Hoten kan handla om att döda eller skada någon, eller om att föra ut någon ur landet. Hoten kan uttalas direkt eller vara underförstådda. Det här kräver även kunskap om symbolik. Inom vissa kretsar kan till exempel en röd ros innebära ett hot om att personen ska dö.

Brytande av teleheimlighet: Om en person kontrollerar en annan persons mobiltelefon eller tar del av ännu ej öppnade meddelanden.

Intrång i förvar: Att till exempel regelmässigt öppna all post adresserad till någon annan i syfte att kontrollera vem de har kontakt med.

Misshandel: Ett brott som innebär att någon avsiktligt tillfogar en annan person kroppsskada, sjukdom eller smärta. Som misshandel räknas också att försätta någon i vanmakt eller liknande tillstånd.

I betänkande SOU 2020:57 om Ett särskilt hedersbrott anges några exempel på konkreta gärningar som kan begås i syfte att kontrollera

en annan person. Många handlingar som avser att kontrollera en annan människa kan bedömas som olaga tvång eller ofredande. Som exempel finns i betänkandet följande scenarion:

A bestämmer platser där B inte får vara, exempelvis biograf, kaféer eller ungdomsgårdar. Eller att A bestämmer att B måste täcka sitt hår, ha långärmad eller långbent klädsel, eller klädsel med vissa färger, eller att B inte får bära smycken eller smink. Dessa exempel skulle kunna bedömas som olaga tvång.

” Hedersrelaterat våld och förtryck kan yttra sig som sedvanliga former av våld.

Utredning av HRV-brottslighet i Barnahuset

Barnahuset är ett forum där Polis- och Åklagar-myndighet, hälso- och sjukvården, socialtjänsten samt Rättsmedicinalverket samverkar för att utreda brott mot barn. De ger också stöd, samt vid behov, omedelbara kris- och behandlingsinsatser. Ett Barnahuset kan beskrivas som ett hus med fyra rum där alla rymmer en verksamhet (Barnahusetvärderingen 2019):

4. Brottsutredning
5. Samverkan och skydd
6. Fysisk hälsa
7. Psykisk hälsa

Utredning av hedersrelaterad brottslighet ingår i Barnahusets uppgifter i enlighet med nationella riktlinjer (Rikspolisstyrelsen, 2009). Målgrupp för samverkan är barn som misstänks vara utsatta för:

- Misshandel och andra våldsbrott enligt 3 kapitlet i brottsbalken (brott mot liv och hälsa).
- Olaga frihetsberövande, grov fridskränkning, människohandel, olaga tvång, olaga hot, ofredanden och andra brott enligt 4 kapitlet i brottsbalken (brott mot frihet och frid), och där utredningar

kring barnet inleds parallellt av sociala myndigheter samt av åklagare och polis.

- Våldtäkt mot barn, sexuellt övergrepp mot barn, sexuellt tvång, våldtäkt, köp av sexuell handling av barn och övriga brott enligt kapitel 6 i brottsbalken (sexualbrott).
- Kvinnlig könsstympning enligt lagen (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor.

I målgruppen ingår även barn som lever med våld i familjen (vittne till våld, direkt eller indirekt).

De angivna brottstyperna inkluderar brott med hedersmotiv. Där det bedöms lämpligt bör samverkan även omfatta barn som är förövare av sexualbrott.

Trots de tydliga nationella riktlinjerna från Rikspolisstyrelsen rapporterar en del av Barnahuset i landet att hedersrelaterat våld står utanför deras verksamhet (Barnafrid, 2019).

FÖREBYGGANDE INSATSER OCH MYNDIGHETSSAMVERKAN

Sverige har en nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor inklusive hedersrelaterat våld och förtryck (SOU 2015:55). Flera kommuner har också sin egen handlings-

plan. Den nationella strategin lyfter fram vikten av tidiga våldsförebyggande insatser. Precis som för alla typer av våld i nära relationer förutsätter ett bra förebyggande arbete åtgärder på många olika plan:

- struktur, som till exempel lagstiftning
- gruppnivå, som till exempel attityder
- individnivå, som till exempel förändringar i förövarnas tänkande och förstärkning av offrets ställning.

På samma sätt ska samhällets insatser, för dem som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck, vara likvärdiga och av god kvalitet. Dessutom ska tillgången till skydd, stöd och behandling öka. Även förövarna ska omfattas av individuellt anpassade stödinsatser. Den nationella strategin ger också förslag på hur myndighetssamverkan kan effektiviseras och utvecklas.

Länsstyrelsen i Östergötland har sedan år 2005 haft i uppdrag från regeringen att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck (www.hedersfortryck.se) men det finns också flera andra aktörer som exempelvis resurscentrum Origo (www.origostockholm.se) och frivilligorganisationer som exempelvis Tjejers rätt i samhället, TRIS (www.tris.se) som arbetar aktivt mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Barnafrid

NATIONELLT CENTRUM FÖR
KUNSKAP OM VÅLD MOT BARN

GENOMFÖRANDE AV UPPDRAGET

PROJEKTPLAN OCH METODER

Inledningsvis upprättades en projektplan med projekttid och leveransobjekt. En tidsplan med milstolpar och beslutspunkter togs fram. Till projektet knöts en referensgrupp bestående av

samordnare från Barnahus Göteborg, Barnahus Skaraborg, Barnahus Söderslätt, Barnahus Linköping, Barnahus Haninge samt Barnahus Fyrbodalen. Referensgruppen kallades till möten en gång i månaden från mars till och med oktober.

1 feb–31 mars 2021	Planeringsfas med omvärldsbevakning, kontakt med målgrupp genom bland annat enkätfrågor till chefer inom socialtjänsten samt till samordnare. Kontakt med externa relevanta aktörer.
9 mars 2021	Två halvdagsmöten med samordnare.
25–26 maj 2021	Konferens från lunch till lunch för samtliga på tema Rättsfall heder.
Sommaren och hösten 2021	Förberedelse och inspelning av scenariofilm.
Hösten 2021	Kvalitativ innehållsanalys av handlingsplaner för HRV för presentation på chefsdagarna 8–9 december.
20–21 oktober 2021	Konferens för samordnare.
9–10 december 2021	Konferens för chefer.
December 2021	Konferens med lansering av filmatisering och en nordeuropeisk utblick.
31 januari 2022	Slutrapportering av projektet.

KUNSKAPSPRIDNING OCH KOMPETENSHÖJNING

19–20 maj: Rättsfall heder

Under två dagar i maj anordnades en nätverkskonferens för Barnahus. Temat var Rättsfall heder – en inblick i verkligheten. Kammaråklagare Jessica Wenna vid Åklagarkammaren i Västerås och ämnesspecialist i hedersrelaterad brottslighet gick igenom ett rättsfall. Devin Rexvid, lektor vid Stockholms universitet, gav sitt perspektiv som sakkunnig i ärendet. Damla Kesen, kommunjurist i Nacka kommun föreläste om utreseförbud. Caroline Brännström från Wega Advokater delade med sig om sina erfaren-

heter som ombud i brottmål och Lagen om vård av unga, LVU. Miranda Ebrahimi berättade om hur hon bara 13 år gammal tvingades gifta sig med en tio år äldre släkting. Konferensen modererades av Sandra Skoog, Barnafrid. Konferensen arrangerades digitalt och hade över 750 deltagare anmälda.

20–21 oktober: Barnahussamordnardagarna

Den 20–21 oktober bjöd Barnafrid in Barnahussamordnarna till en två dagars utbildningsinsats med föreläsningar och workshops. Polis- och Åklagarmyndigheten föreläste om respektive myndighets kompetensnätverk, och två Barnahus berättade om deras rutiner i arbetet med heders-

relaterat våld och förtryck. I en efterföljande workshop diskuterades hur man jobbar och hur man skulle vilja jobba.

Dag två inleddes med föreläsningen *Utvecklingen av regionala resurscentra med verksamhet inom hedersrelaterat våld och förtryck* av Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck, Länsstyrelsen Östergötland. Efter det blev det mer erfarenhetsutbyte när Ulrika Torgersson, Barnahussamordnare, Göteborgs Barnahus och Sara Ganslandt, Barnahussamordnare, Kronobergs Barnahus delade sina erfarenheter. Under dag två fick även deltagarna ta del av den fallbeskrivning som tagits fram. Utbildningen hölls i form av ett hybridmöte. 56 samordnare anmälde sig till dagarna.

8-9 december: Chefsdagarna

Den 8-9 december anordnades en konferens lunch-till-lunch för chefer inom Barnahusverksamheterna. Petra Blom, sakkunnig på hedersrelaterat våld och brottslighet föreläste om hedersrelaterat våld och förtryck med fokus på ansvarsfrågan. Representanter från Utrikesdepartementet berättade om barn och vuxna som hålls kvar utomlands mot sin vilja. Konferensens andra dag inleddes med yrkesspecifika föreläsningar och avslutades med en föreläsning av Barnombudsmannen Elisabeth Dahlin som handlade om Barnkonventionen i en hederskontext. Utbildningen skedde digitalt och hade över 150 anmällda.

16 december: Nordeuropeisk utblick

Den 16 december anordnades en eftermiddag för Barnahus med föreläsningar på temat hedersrelaterat våld och förtryck ur en nordeuropeisk utblick. Nazir Afzal, tidigare chefsåklagare i nordvästra England och verkställande direktör för landets polis- och brottskommissionärer höll i föreläsningen *Responding to harmful cultural practices*. Från Norge kom representanter från KRIPOS och föreläste om arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck i Norge. 55 personer anmälde sig till konferensen.

FILMATISERING

Som en del i Barnafrids utbildningsinsats har Barnafrid i samverkan med Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck, NKT, tagit fram ett antal utbildningsfilmer som ska fungera som diskussionsunderlag för yrkesverksamma inom Barnahusverksamheterna. Genom att erbjuda filmer till målgruppen blir materialet mer användbart och en mer bestående källa för inhämtning av kunskap. När målgruppen själva kan välja när de vill ta del av materialet är förhoppningen att det får större spridning. Materialet kan användas såväl enskilt som i grupp. De färdiga utbildningsfilmerna visas tillsammans med instruktionstexter på Barnafrids webbplats eller den nya kunskapsportalen som lanseras i januari 2022. De filmer som kommer att finnas är:

Panelsamtal.

- En introduktionsfilm med fallbeskrivning.
- Sex filmer där sakkunniga från olika yrkesområden belyser fallbeskrivningen utifrån ett specifikt tema.
- En efterföljande paneldiskussion där de sakkunniga diskuterar och reflekterar kring sina erfarenheter tillsammans.

Fallbeskrivningen har tagits fram av Barnafriid tillsammans med Nationella kompetensteamet. Till arbetet knyts också den referensgrupp med Barnahussamordnare som finns i projektet. Filmen sätter fokus på området, skapar intresse och belyser vanliga aspekter inom hedersvåld. I anslutning till filmen finns ett antal frågeställningar att reflektera kring. Samma frågeställningar ska finnas med vid temafilmer med experterna. Utgångspunkten är barnets perspektiv.

Sex filmer med sakkunniga har spelats in med utgångspunkt från de specifika frågeställningarna som har tagits upp i avslutande delen av fallbeskrivningen. De sakkunniga kommer till exempel från polis, åklagare, socialtjänst och hälso- och sjukvård. Filmerna ska skapa djupare kunskap inom respektive område, samt ge perspektiv och förståelse för varandras utmaningar.

Den avslutande filmen består av ett panelsamtal

där de sakkunniga experter som deltagit i temafilmerna gemensamt resonerar kring ämnet och fallbeskrivningen. De sakkunniga delar med sig av erfarenheter och exempel på samverkan inom området. Negin Amirekthar, utvecklingsledare på Nationella kompetensteamet mot hedersvåld och förtryck, modererar panelsamtalet. Syftet är att summera och reflektera kring de tidigare filmernas innehåll. Filmens totala längd är 15–20 minuter.

REVIDERING AV HANDBOK

Under förra uppdraget upprättades en handbok om ytterligare en del av regeringsuppdraget att öka kunskapen om HRV på Sveriges Barnahus. Sedan handboken upprättades har Sverige fått nya straffbestämmelser som ett led i att stärka skyddet för hedersvåldsutsatta, det har också skapats ett nytt bedömningsstöd för socialtjänsten och ny forskning har publicerats. Handboken reviderades under aktuellt uppdrag och blev klar i december 2021. Workshops har hållits med Barnahussamordnarna för att utvärdera och revidera den tipslista som finns i handboken.

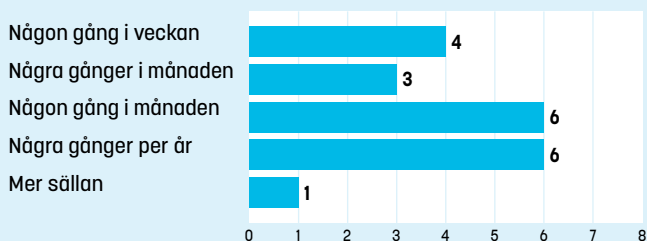
UNDERSÖKNINGAR

Som en del i omvärldsbevakning och planering av utbildningsinsatser skickades en enkät ut till chefer inom socialtjänsten.

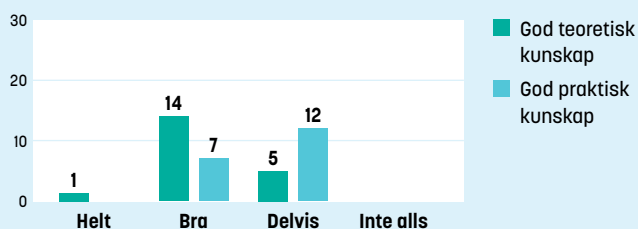
UNDERSÖKNING

Barnhussamordnare – frågor om uppfattning av kompetens

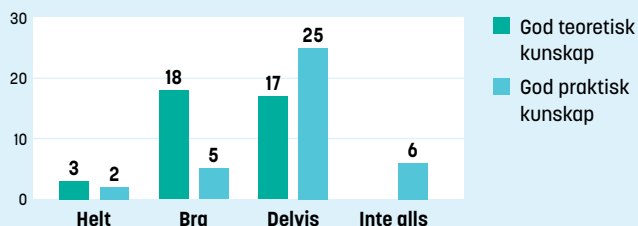
Hur ofta har ert Barnhus ett ärende med ett barn/ ungdom som har blivit utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck?

Hur upplever du din egen kunskap och erfarenhet kring hedersrelaterat våld och förtryck? Hur stämmer följande påståenden?

Jämför med förra omgångens (se slutrapporten) frågor.

I tidigare regeringsuppdrag fick Barnhussamordnarna också besvara frågor om deras uppfattning om samverkansaktörernas kunskap om, och erfarenhet av, hedersrelaterat våld och förtryck på samma sätt. Svaren visar även här på en variation med en tonvikt av svaren på delvis. Svaren för samtliga yrkesgrupper visar att samordnarna bedömer den teoretiska kunskapen som högre än den praktiska.

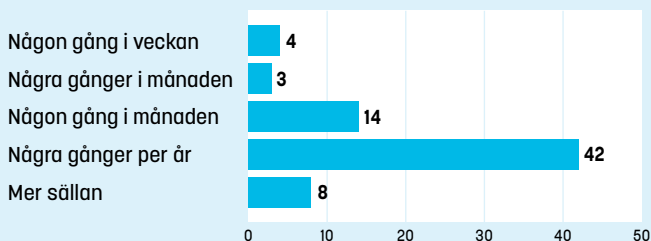
UNDERSÖKNING

Socialtjänstens chefer

Enkäten skickades till cirka 300 chefer inom socialtjänsten med samverkan i Barnahus. Ett antal av mejlen kom tillbaka med anledning av att det uppgavs vara fel

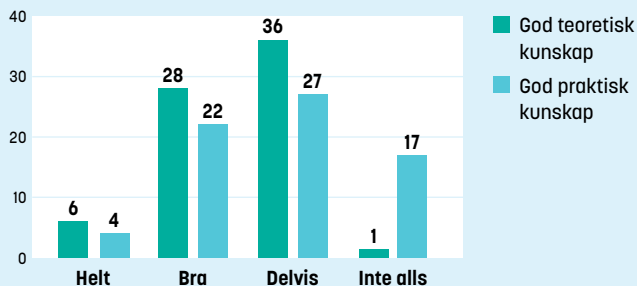
adress, personen hade slutat eller annat okänt tekniskt fel. Uppskattningsvis kom enkäten fram till cirka 250 chefer varav 71 har besvarat den.

Hur ofta kommer din arbetsplats i kontakt med barn/unga som misstänks vara utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck?

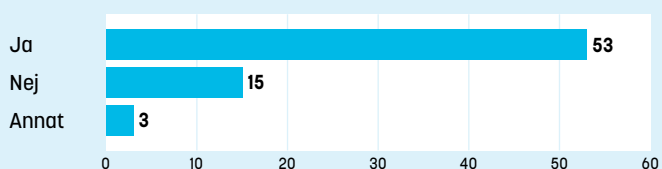

Resultatet visar att cheferna anser att de har sämre praktisk kunskap än teoretisk kunskap. Resultaten visar att 75 % ansåg att de hade behov av att öka sin kompetens om HRV.

Hur upplever du din egen kunskap och erfarenhet kring hedersrelaterat våld och förtryck? Hur stämmer följande påståenden?

Enligt din uppfattning, har du ett behov av att öka din kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck?

Kommentarer om behov som finns:

- ” Kompetensutveckling gällande bedömning samt förebyggande arbete, både i att upptäcka tidigt men framförallt att nå och arbete med familjesystemen tidigt när de anlänt till Sverige.
- ” Jag arbetar som enhetschef för vårt Barnahus. Mina samordnare som finns i det praktiska arbetet har bättre kunskap och kompetens av att möta dessa barn än vad jag har. Detta är helt i sin ordning. Som Barnahus ser vi ett behov av att öka vår förmåga att omsätta den kunskap vi har i praktik, bli ännu bättre på att fånga upp dessa ärenden (upptäckarkompetens och medvetenhet) och aktivt ta in denna ”dimension” i samverkan när vi möter dessa barn. I vårt län pågår ett hedersprojekt under två år i samverkan med Länsstyrelsen där vi uppmärksammar hedersärenden i skola och socialtjänst. Från Barnahus sida samverkar vi även i detta projekt.
- ” Det är en komplex problematik där begreppet kan innebära så olika saker beroende på kultur, tradition, folkgrupp eller land man kommer ifrån. Därav känns det som ett ämne, eller en problematik, man behöver mer kunskap kring.
- ” Kunskap kring hur vi ska kunna skydda barn där det finns risk för HRV utan att något allvarligt faktiskt har hänt. Kunskap kring hur vi ska arbeta och kunna bedöma om och när barn och ungdomar ska kunna återförenas med sina föräldrar.
- ” Jag ser ett behov av ökad kunskap kring det praktiska arbetet för medarbetarna som möter de utsatta. Den teoretiska kunskapen är generellt bättre än den praktiska i alla led.

” Det är en komplex problematik där begreppet kan innebära så olika saker beroende på kultur, tradition, folkgrupp eller land man kommer ifrån.

UTVÄRDERING AV UTBILDNINGSSINSATSERNA

I samband med att respektive utbildningsinsats har genomförts har vi bitt deltagarna att fylla i en

utvärdering i syfte att förbättra vår verksamhet inför framtida insatser.

ENKÄT: RÄTTSFALL HEDER 19-20 MAJ

Alla deltagare fick en utvärdering per mejl och 120 svarade.

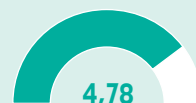
Vilket verksamhetsområde representerar du?

Socialtjänsten	80
Barn- och ungdomsmottagning	0
Barn- och ungdomspsykiatri	1
Polismyndigheten	5
Åklagarmyndigheten	4
Barnahussamordnare	23
Annat	7

Deltagarna besvarade enkäten anonymt och fick sätta betyg på samtliga föreläsningar, samt svara på frågor om upplevelsen av konferensen i stort med graderingen 1-6.

Bidrog föreläsningarna till ökad kunskap för dig?

På skalan står 1 för Stämmer inte alls bra, och 6 för Stämmer mycket bra.
Genomsnitt för samtliga föreläsningar: 4,78

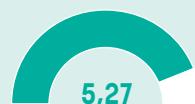

Kommentarer:

- ” Otroligt duktig föreläsare och kunnig åklagare. Tydlig. Man satt trolldunden.
- ” Så bra att få följa ett rättsfall med allt som fungerat och vilka saker som i efterhand kunde gjorts annorlunda. Devin belyste HRV och dess uppkomst, förekomst, syfte med mera på ett mycket givande sätt.
- ” Viktig kunskap hur socialtjänsten kan använda sig av utreseförbud och hur det är kopplat till LVU-lagstiftningen.
- ” Väldigt intressant och lärorikt!
- ” Nyttigt att få höra någon som verkligen varit med om det, men man skulle vilja veta ännu mer.
- ” Så viktigt att få höra vad konsekvenserna för barnet blir om vi inte agerar.
- ” Gripande. Ökade förståelse för barns utsatta position vid tvångsäktenskap. Bra komplement till övriga föreläsningar.

Var innehållet i utbildningen relevant för ditt arbete?

På skalan står 1 för Stämmer inte alls bra, och 6 för Stämmer mycket bra.
Genomsnitt för samtliga föreläsningar: 5,27

- ” Ja, fördjupad kunskap om de lagar vi har och vilken stöd som finns.
- ” Mycket givande och hög kvalitet på föreläsarna.
- ” Mycket relevant då ökad kunskap inom området gör att vi kan få bättre förståelse och lättare kunna identifiera när ärenden handlar om heder.
- ” Viktigt med fördjupning inom nya lagar och föreskrifter inom området.
- ” Att våga fråga och inte tro på vad man ser.
- ” Jag är en av två åklagare på min kammare som ansvarar för hedersrelaterade ärenden, varför det är värdefullt att få fördjupade kunskaper på området.

Vad tyckte du om att konferensen var lagd lunch till lunch?

På skalan står 1 för Stämmer inte alls bra, och 6 för Stämmer mycket bra.
Genomsnitt för samtliga föreläsningar: 5,53

” Bra koncept med lunch till lunch!

- ” Tack vare att konferensen låg lunch till lunch och digitalt så möjliggjorde det närvaro vid konferensen trots för tillfället högt arbetstryck – ordinarie arbetsuppgifter kunde utföras resterande del av de två dagarna.

Vad tyckte du om konferensen i sin helhet?

På skalan står 1 för Stämmer inte alls bra, och 6 för Stämmer mycket bra.
Genomsnitt för samtliga föreläsningar: 5,26

- ” Otroligt bra föreläsningar som är nödvändiga för att jag ska kunna göra mitt jobb. Har dock läst på en del om heder tidigare samt jobbat i egna ärenden, så jag känner att jag har en viss baskunskap sedan tidigare. Jag tycker fortfarande att det är väldigt svårt och jag känner att det är svårt att kunna påvisa risken i dessa ärenden.
- ” Jag fick många bra uppslag på hur man kan stötta andra funktioner framåt i olika frågor samt också tips på hur andra kommuner men även andra funktioner inom heder arbetar som jag tar med mig och sprider vidare. Jag fick även med mig ökade kunskaper. Tack för att jag fick närvara!

Vad anser du att din yrkesgrupp skulle behöva ytterligare för att kunna möta barn och unga som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck?

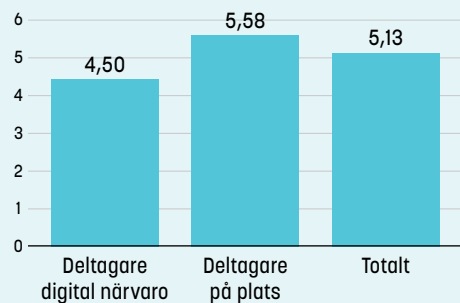
- ” Fortlöpande utbildningar om just hedersrelaterat våld samt att det finns en samsyn kring detta. Jag upplever att ärenden kan hanteras olika i olika kommuner och att olika handläggare kan göra olika riskbedömningar, det skulle därför vara bra med en utbildning kring just riskbedömning i ett hedersärende.
- ” Återkommande basutbildningar om hedersrelaterat våld och förtryck. Utbildning i riskbedömning och planering på avancerad nivå för de som arbetar specifikt med frågan.
- ” Önskar någon form av frågeformulär för att kunna kartlägga mönster när misstanke om heder finns. Typ checklista om det är möjligt.
- ” Att skolpersonal, fritidsgårdpersonal, ledare inom föreningar, men framför allt kommunpolitiker och andra som möter barn och unga blir upplysta och informerade på samma sätt som vi inom socialtjänsten blir informerade. Viktigt med samverkan för att kunna hjälpa och ingripa!

ENKÄT: BARNAHUSSAMORDNARE 21-22 OKTOBER

Tema: Barnahusens arbete med hedersrelaterat våld och förtryck

Var innehållet i utbildningen relevant för ditt arbete?

Skala 1-6 där 1 motsvarar inte alls relevant och 6 väldigt relevant.

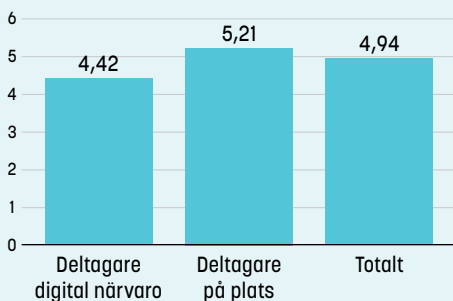

Kommentarer:

- ” Mycket relevant, men tydligt att alla Barnahus har olika förutsättningar i sitt arbete med HRV.
- ” Det här är komplexa frågor som inte har ett enkelt svar. Det är därför verkligen jättebra att samlas olika Barnahus för att diskutera hur man arbetar vid de olika Barnahusen.

Vad tyckte du om konferensen i sin helhet?

Skala 1-6 där 1 motsvarar inte alls bra och 6 väldigt bra.

” Att arbeta ihop med representanter från olika Barnahus om hur man ska arbeta framåt var inte klockrent då man har så olika förutsättningar.

Kommentarer:

- ” Jag fick många tips till hur man kan fånga upp dessa ärenden.
- ” Att arbeta ihop med representanter från olika Barnahus om hur man ska arbeta framåt var inte klockrent då man har så olika förutsättningar. Däremot var det givande att prata om hur man gör på de olika Barnahusen och få tips och råd om hur man själv kan utveckla sitt arbete.

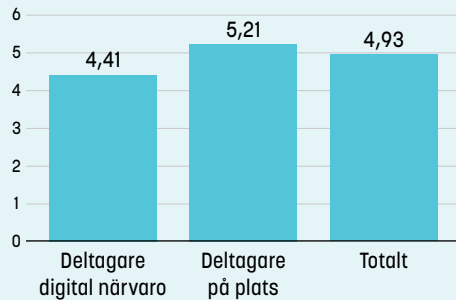
Här är ett axplock med kommentarer om vad deltagarna ansåg att deras yrkesgrupp ytterligare skulle behöva för att kunna möta målgruppen på bästa sätt.

- ” Gemensamma nationella riktlinjer kring hur vi SKA arbeta utifrån problematiken. Lika förutsättningar för Barnahusen i hela landet!!!!
- ” Mer exempel från verkligheten där man lyckats hjälpa någon och på vilket sätt hjälpen nådde fram.
- ” Att få avsätta tid för utvecklingsarbete kring arbetet med målgruppen, tydlighet i samverkansavtal om vad de olika professionerna ska bidra med (förtydligat kring hederskompetens) och att samtliga som är inblandade i våra ärenden ska ha fått en grundutbildning kring HRVF.
- ” Mer kunskap och fortlöpande vidareutbildning inom heder. Gärna lyssna på personer utsatta för hedersbrott.
- ” Mer resurser och ökad kompetens, bättre samverkan mellan olika professioner som möter målgruppen.
- ” Mer exempel från verkligheten där man lyckats hjälpa någon och på vilket sätt hjälpen nådde fram.
- ” Ge mer riktad information och utbildning till polis, åklagare och sjukvård. När vi exempelvis informerar våra poliser och åklagare om Barnafriids utbildningar, handbok med mera, så säger de ofta att de har sina egna utbildningar och sina egna metoder som de måste förhålla sig till. Det är svårt att ge ut information när vi ej har mandat.

Hur användbar bedömer du att fallbeskrivningen kommer att vara i arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck inom era Barnahusverksamheter?

Skala 1-6 där 1 motsvarar inte alls användbar och 6 väldigt användbar.

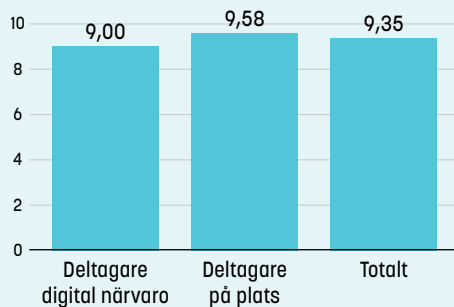
” Jag har saknat något konkret fall att arbeta med i tvärprofessionella grupper och har velat göra en sådan övning. Känns då jättebra att Barnafrid har tagit fram detta material.

” Filmen känns användbar, frågorna behöver vi anpassa till vårt Barnahus

” Mycket bra material som jag tänker att vi kommer få användning av i flera sammanhang på vårt Barnahus.

Hur sannolikt är det att du rekommenderar Barnafrid till en vän eller kollega?

Skala 1-10.

SAMVERKAN OCH SAMORDNING

I regeringsuppdraget har Barnafrid inhämtat synpunkter från Barnombudsmannen, Länsstyrelsen Östergötland, Jämställdhetsmyndigheten, Polismyndigheten, Rättsmedicinalverket, Socialstyrelsen, Utrikesdepartementet och Åklagarmyndigheten.

RELATERADE UPPDRAG KRING HEDERSRELATERAT VÅLD OCH FÖRTRYCK

MYNDIGHETSGEMENSAMMA UPPDRAGET

Nationella kompetenscentrum, NKT, ska samordna myndighetsgemensamma insatser för att främja tillämpningen av den nya lagstiftningen som trädde i kraft den 1 juli 2020. Barnafrid är en av aktörerna som ska främja tillämpningen av de nya bestämmelserna mot hedersrelaterad brottslighet.

NKT ska sammanställa en myndighetsgemensam vägledning för personal inom socialtjänst, Hälso- och sjukvård, skolväsendet och polis för att förebygga och förhindra att barn lämnar landet för att giftas bort, könsstympas eller utsätts för olika former av hedersrelaterat våld eller tvång. I uppdraget ingår också att sprida vägledning till relevanta aktörer. Barnafrid har bidragit med material i form av texter, synpunkter på andras material samt bidragit med input till behovsanalys.

UPPDRAG OM ATT FÖREBYGGA OCH BEKÄMPA KÖNSSTYMPNING AV FLICKOR OCH KVINNOR

Regeringen har gett Jämställdhetsmyndigheten, Länsstyrelsen i Östergötlands län (Nationella kompetenssteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck), Socialstyrelsen, Migrationsverket, Rättsmedicinalverket, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Myndigheten för stöd till trossamfund att genomföra gemensamma och enskilda insatser avseende könsstympning av flickor och kvinnor.

UPPDRAG TILL MYNDIGHETEN FÖR UNGDOMS- OCH CIVILSAMHÄLLEFRÅGOR

Regeringen har gett Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, att ta fram och sprida ett kunskapsunderlag med fokus på

hedersrelaterat våld och förtryck och på våldsförebyggande arbete som riktar sig till fritidsledare och andra yrkesverksamma som utanför skolväsendet arbetar med ungas fritid. I genomförandet ska MUCF inhämta synpunkter och erfarenheter av bland andra Barnafrid.

UPPDRAG OMVÄNDELSETERAPI

Regeringen har gett Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, att kartlägga och sammanställa kunskap om unga hbtq-personers utsatthet för så kallad omvändelseterapi.

I uppdraget ingår även att i dialog med relevanta aktörer samla och redovisa en bild av unga hbtq-personers egna erfarenheter av företeelser som har uppfattats som omvändelseterapi. Myndigheten ska också i dialog med relevanta aktörer samla och redovisa en bild av unga hbtq-personers egna erfarenheter av företeelser som har uppfattats som omvändelseterapi. De ska också beakta den kunskap som finns bland de aktörer som arbetar mot hedersrelaterat våld och förtryck, däribland Barnafrid.

ELEVHÄLSAN - REKTORER

Onsdagen den 15 september arrangerade Barnafrid en nätverksträff för förskola, skola och elevhälsa med temat: Vad behöver förskola och skola veta för att kunna upptäcka och bemöta hedersrelaterat våld och förtryck. 450 deltagare lyssnade till olika föreläsare från Länsstyrelsernas nationella kompetenssteam mot hedersrelaterat våld och förtryck, Motala kommuns konsultationsteam och Skolverket.

DISKUSSION

1 juli 2021 infördes det nya barnfridsbrottet. I en hederskontext är det inte ovanligt att våld och förtryck förekommer mot mer än en familjemedlem och det förekommer också att syskon tvingas kontrollera och utöva våld mot andra syskon. Våldet kan också utövas av medlemmar i den utvidgade familjen. Barnfridsbrottet närståenderekvisit är utvidgat och formulerat på ett sådant sätt att det är barnets relation till parterna som har betydelse, vilket förarbetena till lagen konstaterar möjliggör att barn som bevittnar våld i en hederskontext omfattas i större utsträckning. Barnafrid ser det som viktigt att yrkesverksamma inom barnahusverksamheterna har god kunskap kring barnfridsbrottet och att de vid utredningar där det finns misstanke om ett hedersmotiv utreder ett eventuellt barnfridsbrott. Barnafrid planerar att kartlägga och följa upp barnfridsbrottet och hur barnahusverksamheterna arbetar med målsäganden i den nya lagstiftningen, såväl i brottsutredning som att erbjuda stöd och hjälp.

Under året som gått har Barnafrid haft utbildningstillfällen för olika målgrupper inom Barnahusverksamheterna. Utbildning har getts till samtliga verksamheter vid två tillfällen: ett till chefer och ett till Barnahussamordnare. Det sammanlagda antalet anmälda deltagare till konferenserna har uppgått till omkring 1 050 personer.

ERFARENHETER OCH SLUTSATSER

Vid tidigare uppdrags slutrapport (LiU-2018-02122) identifierades områden där vi såg ett behov av fortsatt arbete, bland annat:

- utbildningsinsatser riktade mot verksamhetschefer
- kompetensutveckling av barnahussamordnarna
- implementering av nya lagstiftningen
- tvärprofessionella utbildningsinsatser
- ta del av kommuners handlingsplaner
- samverkan mellan nordiska länder

Utbildning mot verksamhetschefer

I samband med att Barnafrid utförde en mätning av chefer inom socialtjänsten ansåg 75 % av dem själva att de hade behov av att öka sin kompetens. Bland annat nämndes behov av att omsätta den kunskap de har i praktik, att bli ännu bättre på att fånga upp ärenden som dessa och att utveckla sin samverkan. Under detta uppdrag genomfördes därför en utbildningsinsats riktad till chefer inom Barnahusverksamheterna. Glädjande nog fanns ett stort intresse bland cheferna att medverka. Om chefen har god kunskap och kännedom om såväl heder i stort som vikten av att arbeta och implementera rutiner och riktlinjer möjliggör det att utvecklingen går snabbare och med bättre kvalitet. Vid vår mätning av chefer inom socialtjänsten och deras egen upplevelse av kompetens framkom att de hade bättre teoretisk kompetens än praktisk kompetens.

Kompetenshöjande insatser riktade till Barnahussamordnarna

Under 2020 års slutrapport (LiU-2018-02122) kom vi till slutsatsen att det fanns ett behov av fortsatt kompetensutveckling av Barnahussamordnarna. I början av 2021 skickades samma enkät ut, som skickats ut vid tidigare regeringsuppdrag till Barnahussamordnarna, med frågor om antal ärenden samt uppfattning om deras egen kompetens. 2021 års mätning visar på att fler Barnahussamordnare ansåg sig ha en bättre teoretisk kunskap jämfört med år 2020. Under 2020 upplevde 16 % av dem som besvarat enkäten att de helt saknade praktisk kunskap. Vid årets mätning upplevde ingen att de helt saknar praktisk kunskap, vilket kan indikera på att fler Barnahussamordnare möter och, eller, identifierar hedersvåldsutsatthet. Resultaten av enkäten visar just också på att var femte Barnahussamordnare möter dessa barn någon gång i veckan jämfört med 1 av 20 under år 2020:s enkäter. Då vi saknar kartläggningar kring förekomst är det svårt att dra några slutsatser vad denna ökning beror på, men med en ökad kunskap om signaler, och vilka frågor som

ska ställas, förbättras möjligheterna att upptäcka dessa barn. För att öka Barnahussamordnarnas kunskap och möjlighet att dela erfarenheter bjöd Barnafriid in dem till två dagars utbildning i oktober. 51 Barnahussamordnare deltog varav ungefär hälften på plats och hälften digitalt.

Implementering av ny lagstiftning

Under regeringsuppdraget har vi genomfört utbildningsinsatser med fokus på den nya lagstiftningen. Bland annat har chefer inom socialtjänsten haft möjlighet att ta del av den nya lagstiftningen som rör utreseförbud och samtidigt också lyssna till hur en kommun har arbetat fram rutiner i deras handläggning. Vad gäller utbildning för samtliga verksamheters personal fick de möjlighet att lyssna till en kommunjurist som berättade om deras erfarenheter med den nya lagstiftningen kring utreseförbud. Även en samordnare på resurscentrationsningen delade med sig av upprättande av rutiner kring den nya lagstiftningen, och en åklagare berättade om ett ärende med äktenskapstvång där den nya lagstiftningen idag hade varit tillämpbar.

Tvårprofessionella utbildningsinsatser

I tidigare uppdrag konstaterades att det fanns behov av fortsatt tvårprofessionellt arbete; genom tvårprofessionella utbildningar blir kunskapen bredare, och förståelsen för varandras områden förstärks vilket resulterar i en förbättrad samverkan. Med anledning av behovet har Barnafriid i nuvarande uppdrag tagit fram en fallbeskrivning med tillhörande frågeställningar. Fallbeskrivningen rör en 17-årig flicka som lever i en hederskontext och känner en oro över att hennes föräldrar ska gifta bort henne. Hon lever under kontroll av sin bror och det hela kulminerar när de upptäcker att hon har en hemlig telefon som hon har kontakt med en förbjuden pojkvän på. Till fallbeskrivningen har ett antal frågeställningar tagits fram för respektive yrkesgrupp att diskutera kring. Vi uppmuntrar Barnahuset att göra detta tvårprofessionellt för att förbättra samverkan, identifiera och hitta lösningar på eventuella svårigheter, och förbättra sin egen kunskap kring de övriga professionernas arbete. Frågeställningarna har besvarats av sakkunniga som det går att titta på efter egna diskussioner. Genom det här arbetet hoppas vi på att förbättra det tvårprofessionella arbetet.

Ta del av andra kommuners och regioners handlingsplaner

Vid tidigare uppdrag kom Barnafriid fram till att det skulle kunna vara till gagn för kommuner att ta del av varandras handlingsplaner och rutiner. Som ett led i detta har Barnafriid genomfört en kvalitativ innehållsanalys av kommuners handlingsplaner. Detta presenterades för chefer under chefsdagarna 8–9 december.

Samverkan med andra nordiska länder

Vid tidigare uppdrag identifierades ett behov av samverkan mellan de nordiska länderna. Genom att ta del av hur övriga nordiska länder har hanterat problematiken kring hedersrelaterat våld och förtryck kan vi i Sverige också förbättra situationen för våra kommuner. Under den nationella konferensen 2020 erbjöds representanter från Finlands Barnahus att delta för att kunna ta del av, och sprida, kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck. Under aktuellt uppdrag bjöd vi in representanter från Norges KRIPOS, National Criminal Investigation Service, som berättade om deras arbete och erfarenheter med hedersrelaterad brottslighet.

BEHOV AV FORTSATT ARBETE

Fortlöpande utbildningar

Fortlöpande utbildningar med baskunskap är något som tas upp av deltagare vid i stort sett samtliga konferenser som Barnafriid har anordnat inom uppdraget. Här kan vi se en utmaning i att genomföra utbildningsinsatser på ett sätt som gör att kunskapen fördjupas och omvandlas till praktiskt arbete. Barnafriid ser också ett behov av att vid utbildningstillfällen också applicera studentaktiverande metoder, så kallad active learning för att fördjupa inläringen ytterligare. Ett sådant utbildningstillfälle kräver en annan aktivitet av deltagarna och kräver således också ett mindre antal deltagare.

Utbildning riktad mot socialtjänst om nya bedömningsstödet

Socialstyrelsen har tagit fram ett bedömningsstöd för socialtjänsten att använda sig av för att bedöma utsattheten hos hedersvåldsutsatta från 13 års ålder. Vi bedömer att det är viktigt

att kunskap kring stödet finns hos såväl chefer som hos de socialsekreterare som ska använda sig av instrumentet. Vid utbildningsinsatsen mot chefer inom detta uppdrag föreläste projektledare Hanne Martinek om bedömningsstödet. Vi planerar att för socialtjänsten genomföra föreläsning vid en nätverks-träff under våren.

Fortsatt utbildning med praktisk förankring

Målgruppen efterfrågar utbildningsinsatser där det finns en praktisk förankring. Det fanns en stor efterfrågan på utbildningsinsatsen med erfarenhetsberättelserna i maj (Rättsfall heder – en inblick i verkligheten). Det var över 720 anmälda deltagare och utvärderingen visade ett stort behov av att få fortsatta liknande insatser. Det är genom erfarenheter från verkligheten som de upplever att de bäst lär sig.

Implementering av nya lagstiftningen

Den nya lagstiftningen har ännu inte satt sig och behöver implementeras ytterligare. Under år 2022 förväntas också det särskilda hedersbrottet införas, varför det finns ytterligare behov av utbildningstillfällen och kunskapsinhämtning om heder generellt, och lagstiftningen i synnerhet. Nationella kompetensteamet är samordnande myndighet för uppdraget att ta fram en vägledning – ett arbete som planeras arbetas vidare med under år 2022. Det finns också behov av kompetenshöjning i bedömning och utredning av bevittnat våld i en hederskontext

Fortsatt utbildning tvärprofessionellt

Det finns ett behov av att utvärdera och eventuellt utveckla fallbeskrivningen som togs fram i aktuellt uppdrag. Om fallbeskrivningen faller väl ut finns möjlighet att göra liknande med andra scenarier, exempelvis kring könsstämpling. Utbildningsinsatserna ska i stort präglas av det tvärsektionella perspektivet. Det finns en stor vinst att genomföra utbildningsinsatser till samtliga yrkesverksamma inom Barnahus för att göra kunskapen likriktad och för att underlätta samverkan och samarbeten. I utvärderingar har även behov av att genomföra utbildningsinsatser nationellt mot en yrkesgrupp för att göra kunskapen mer likvärdig lyfts.

Det finns en efterfrågan om att få hjälp med att ta fram riktlinjer och arbetssätt, som följande citat från en utvärdering från Barnahussamordnandagarna i oktober visar: ”Gemensamma riktlinjer och arbetssätt. Att det blir bestämt ”så här ska Barnahuset arbeta”. Gäller heder men även andra delar så som sekretess, statistik etc.

Samordnande av information och kunskap riktad mot Barnahusverksamheterna

Mycket händer inom området hedersrelaterat våld och förtryck med många myndigheter involverade. Vid Barnafriids utbildningsinsatser har vi bjudit in aktörer från olika myndigheter för att de ska berätta om sina uppdrag och framför allt slutsatser och resultat. Behovet av en samordning har inte blivit mindre, utan snarare större med anledning av de regeringsuppdrag som nu fortlöper.

SLUTORD

Barnafrids arbete med regeringsuppdraget att stärka landets Barnahusverksamheters kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck har genomförts mellan januari 2021 och januari 2022. Utbildningsinsatserna har behövt genomföras digitalt med anledning av covid-19-pandemin. Vi drog lärdom från förra årets situation med distansutbildningar och i många delar har det också varit en fördel då många fler har kunnat delta. Det vi tappar är möjligheten till dialog, möjligheten till nätverkande i samband med fysiska möten och arbetsron då många deltagare vittnar om att arbetet pockar på uppmärksamheten när utbildningar genomförs digitalt.

Återigen slås vi av den vilja och det driv som finns hos många yrkesverksamma att få mer kun-

skap och verktyg i arbetet med utsatta barn och unga. Att möta alla konferensdeltagare, föreläsare, andra myndigheter, forskare och samverkanspartner har fortsatt utvecklat oss på Barnafrid. Tillsammans har vi alla blivit bättre på vårt arbete med att stötta och skydda barn och unga som är utsatta för brott i hederns namn. Men vi är också alla överens om att Sverige fortsätter behöva förbättra situationen för dessa barn och unga. Vi får aldrig glömma att det är för deras skull vi ständigt behöver förbättra och utveckla vår kunskap.

Avslutningsvis vill vi rikta ett stort tack till alla dem som har medverkat i vårt genomförande av regeringsuppdraget. Ett särskilt tack till Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län och vår referensgrupp av Barnahussamordnare.

REFERENSER

- Barnafrid, Barnahusutvärdering (2018/00212/FST) 2019
- Brandon, James & Hafez, Salam (2008) Crimes of the community. Honour-based violence in the UK. Centre for Social Cohesion, The Cromwell Press.
- Brah, Avtar, Phoenix, Ann (2004). Ain't I A Woman? Revisiting Intersectionality. *Journal of International Women's Studies*, 5(3), 75–86.
- Brottsförebygganderådet Polisens utredningar av hedersrelaterat våld Rapport 2012:1 https://www.bra.se/download/18.1ff-479c3135e8540b2980007166/2012_1_polisens_utredningar_av_hedersrelaterat_vald.pdf
- Joint general recommendation/general comment No. 31 of the Committee on the Elimination of Discrimination against Women and No. 18 of the Committee on the Rights of the Child on harmful practices, 2014 https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?SymbolNo=CEDAW/C/GC/31/CRC/C/GC/18
- Korteweg, Anna C., Yurdakul, Gökçe (2010) Religion, Culture and the Politicization of Honour-Related Violence: A Critical Analysis of Media and Policy Debates in Western Europe and North America. United Nations Research Institute for Social Development. Gender and Development Programme Paper Number 12, October 2010.
- Makt, mål och myndigheter ”feministisk politik för en jämställd framtid” (skr 2016/17:10) <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/skrivelse/2016/11/skr-20161710/>
- Nationell strategi för insatser mot mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, 2015 https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2015/06/sou-2015_55/
- NCK, Hedersrelaterat våld och förtryck- kunskaps- och forskningsöversikt, 2010 <http://nck.uu.se/kunskapsbanken/sokresultat-kunskapsbanken/?id=145&librisId=&swepubId=>
- Polismyndighetens riktlinjer för brottsoffer- och personsäkerhetsverksamheten, PM 2017:06 publicerad 2017-02-03
- Riksdagsbeslut: Förbud mot erkännande av utländska barnäktenskap. Civilutskottets betänkande 2018/19:CU4
- Rikspolisstyrelsen (2009). Delredovisning av regeringsuppdrag avseende gemensamma nationella riktlinjer kring barn som misstänks vara utsatta för brott och kriterier för landets Barnahus. Ju2009/08003/KRIM.
- Socialstyrelsen, Flickor och kvinnor i Sverige som kan ha varit utsatta för könsstämpning – En uppskattning av antalet, 2015 <https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19677/2015-1-32.pdf>
- SOU 2020:57 ”Ett särskilt hedersbrott” Ett betänkande av Hedersbrottsutredningen. Norstedts Juridik Stockholm
- Trippelt utsatt – En kartläggning av hedersrelaterat förtryck och våld bland ungdomar med intellektuell funktionsnedsättning. <https://www.tris.se/publikationer/lista/2019/1/17/trippelt-utsatt>
- Åklagarmyndigheten, Hedersrelaterat våld – handbok, 2006 <https://www.aklagare.se/globalassets/dokument/handboker/handbok-hedersrelaterat-vald-uppd-2014.pdf>

APPENDIX REGERINGSBESLUT

Kammarkollegiet
Box 2218
103 15 Stockholm

Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Riksdagen har för budgetåret 2021 beslutat om anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden (prop. 2020/21 utg.omr. 13, bet. 2020/21:AU1, rskr. 137).

Regeringen beslutar att följande ska gälla under budgetåret 2021 för nedan angivna anslag.

FINANSIERING

4 Anslag

4.1 Tilldelade anslag/anslagsposter (belopp angivna i tkr)

Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering

3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder (Ramanslag)

<i>Disponeras av Kammarkollegiet</i>		211 739
ap.12	Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut (ram)	211 739
<i>Disponeras av Länsstyrelsen i Örebro län</i>		0
ap.4	Särskilda jämställdhetsåtgärder - del till Länsstyrelsen i Örebro län (ram)	0
<i>Disponeras av Myndigheten för ungdoms- och civilsamballesfrågor</i>		4 000
ap.11	Särskilda jämställdhetsåtgärder - del till MUCF (ram)	4 000

<i>Disponeras av Socialstyrelsen</i>		146 300
ap.8	Särskilda jämställdhetsåtgärder - del till SOS (ram)	146 300
<i>Disponeras av Länsstyrelsen i Östergötlands län</i>		40 000
ap.1	Särskilda jämställdhetsåtgärder - del till Länsstyrelsen i Östergötlands län (ram)	40 000
<i>Disponeras av Jämställdhetsmyndigheten</i>		7 000
ap.6	Jämställdhetsprojekt - del till Jämställdhetsmyndigheten (ram)	7 000

Villkor för anslag 3:1

ap.1 Särskilda jämställdhetsåtgärder - del till Länsstyrelsen i Östergötlands län
Länsstyrelsen i Östergötlands län får använda 30 000 000 kronor för att förbereda inrättandet av ett nationellt sektorsövergripande kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck. Därtill ska länsstyrelsen (Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck) fortsatt bidra till att stärka statliga och kommunala verksamheters förmåga att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck, barnnätskap, tvångsäktenskap och könsstympning av kvinnor och flickor.

Arbetet ska fortsätta med att utveckla regionala resurscentrum för att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck. Arbetet ska utvecklas mot bakgrund av de utvärderingar som gjorts av arbetet hittills samt samordnas av Nationella Kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck som finns vid Länsstyrelsen Östergötland. För detta ändamål avsätts 10 000 000 kronor till Länsstyrelsen Östergötland att fördela.

ap.6 Jämställdhetsprojekt - del till Jämställdhetsmyndigheten
Jämställdhetsmyndigheten får använda 7 000 000 kronor för finansiering av bidrag till jämställdhetsprojekt enligt förordningen (2006:390) om statsbidrag till jämställdhetsprojekt. Återbetalade bidragsmedel disponeras av Jämställdhetsmyndigheten för nya åtaganden.

ap.8 Särskilda jämställdhetsåtgärder - del till SOS
Socialstyrelsen får använda 23 300 000 kronor under 2021 för att fördela medel till organisationer inom det sociala området som arbetar med att motverka våld mot kvinnor och flickor enligt förordningen (2011:1062) om statsbidrag till vissa organisationer inom det sociala området m.m. Socialstyrelsen ska i redovisningen av uppdraget redovisa i vilken utsträckning medel främjat arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Socialstyrelsen får använda 100 000 000 kronor under 2021 för att fördela medel enligt förordningen (2015:454) om statsbidrag till kvinno- och tjejjourer. Av medlen får högst 1 500 000 kronor användas för administrativa kostnader.

Socialstyrelsen får använda 1 000 000 kronor för att i enlighet med regeringsbeslut från den 14 november 2019 (S2019/04727) fortsätta arbetet med uppdraget om öppna insatser utan samtycke.

ap.11 Särskilda jämställdhetsåtgärder - del till MUCF

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har i regleringsbrevet för 2021 tilldelats 4 000 000 kronor för att i samverkan med Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län genomföra informationsinsatser rörande bland annat hedersrelaterat våld och förtryck, riktade till yrkesverksamma och andra vuxna som möter unga nyanlända och unga asylsökande i sitt arbete eller inom ideella engagemang.

ap.12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut

Kammarkollegiet ska utbetala medel från anslagsposten till nedan angivna myndigheter och organisationer. Medlen ska betalas ut till icke räntebärande konton inom statsverkets checkräkning, det s.k. SCR-flödet, hos myndigheterna. Om inte annat anges ska detta förfarande gälla för rekvisering, redovisning och återbetalning av medel: Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet. Rekvisition ska lämnas senast den 1 december 2021. Medel som inte har förbrukats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2022. En ekonomisk redovisning ska lämnas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2022. Rekvisition, återbetalning och redovisning ska hänvisa till regleringsbrev för 2021 avseende anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder inom utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering, anslagsposten 12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut.

Statistiska centralbyrån (SCB) får använda 250 000 kronor för att genomföra en kvantitativ uppföljning av arbetet för jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet. Villkor för rekvisition, återbetalning och redovisning framgår längst upp under rubriken *ap.12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut*.

Socialstyrelsen, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket och Jämställdhetsmyndigheten får använda 2 000 000 kronor vardera för att i enlighet med regeringsbeslut från den 29 augusti 2019 (A2019/01517) fortsätta arbetet med förbättrad upptäckt av våld i nära relationer m.m. I frågor som rör hedersrelaterat

våld och förtryck ska det Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen Östergötland involveras i det fortsatta arbetet. I enlighet med nämnda uppdrag (A2019/01517) får Jämställdhetsmyndigheten lämna högst 1 000 000 kronor i bidrag till Nationella Nätverket för Samordningsförbund (NNS). Myndigheterna ska i redovisningen av uppdraget särskilt belysa hur arbetet har bidragit till att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Villkor för rekvisition, återbetalning och redovisning framgår längst upp under rubriken *ap.12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut.*

Linköpings universitet (Barnafrid – Nationellt kunskapscentrum) får använda 2 000 000 kronor för att i enlighet med regeringsbeslut II:11 från den 28 juni 2018 (S2018/03927) genomföra utbildningsinsatser om hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer så som barnåktenskap, tvångsåktenskap och könsstympning för landets barnahusverksamheter. Arbetet ska ske i samverkan med Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck som finns vid Länsstyrelsen i Östergötlands län. Inom ramen för uppdraget ska Linköpings universitet även samla in och sprida erfarenheter från barnahusverksamheternas utredningsarbete av hedersrelaterad brottslighet. I uppdraget ska synpunkter inhämtas från Jämställdhetsmyndigheten, Barnombudsmannen, Socialstyrelsen, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Rättsmedicinalverket. Uppdraget ska redovisas 31 januari 2022 till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet). Villkor för rekvisition, återbetalning och redovisning framgår längst upp under rubriken *ap.12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut.*

Jämställdhetsmyndigheten har i regleringsbrevet för 2021 tilldelats 2 000 000 kronor för att fortsätta arbetet med effektiva arbetssätt och metoder för informationsspridning gällande könsstympning av flickor och kvinnor.

Jämställdhetsmyndigheten har i regleringsbrevet för 2021 tilldelats 500 000 kronor för att bl.a. planera och genomföra nationella aktiviteter för att belysa och sprida kunskap om den s.k. Peking-plattformens syfte samt dess tolv sakområden.

Jämställdhetsmyndigheten har i regleringsbrevet för 2021 tilldelats 1 000 000 kronor för stärkt arbete mot prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Jämställdhetsmyndigheten får använda 2 000 000 kronor för att i enlighet med regeringsbeslut från den 7 maj 2020 (A2020/01054) fortsätta uppdraget om att kartlägga hur uppgifter om våld eller andra övergrepp beaktas i mål om vårdnad, boende eller umgänge. Villkor för rekvisition, återbetalning och redovisning framgår längst upp under rubriken *ap.12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut*.

Jämställdhetsmyndigheten får använda 5 000 000 kronor för att i enlighet med regeringsbeslut från den 1 oktober 2020 (A2020/02041) stödja arbetet med jämställdhetsintegrering i statliga myndigheter. Villkor för rekvisition, återbetalning och redovisning framgår längst upp under rubriken *ap.12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut*.

Jämställdhetsmyndigheten har i regleringsbrevet för 2021 tilldelats 5 000 000 kronor för att fortsätta erbjuda utbildningsinsatser och kunskapsstöd till universitet och högskolor i frågor som rör mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Uppdraget ska planeras i samverkan med Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län och genomföras i samverkan med Uppsala universitet där Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) finns och Linköpings universitet (Barnafrid – Nationellt kunskapscentrum) samt andra universitet och högskolor som Jämställdhetsmyndigheten och Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötlands län bedömer relevanta.

Barnombudsmannen får använda 1 500 000 kronor för att fortsätta uppdraget att kartlägga kunskap om pornografins inverkan på barn m.m. i enlighet med regeringsbeslut II:1 från den 21 februari 2020 (A2020/00346). Villkor för rekvisition, återbetalning och redovisning framgår längst upp under rubriken *ap.12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut*.

Jämställdhetsmyndigheten får för att fortsätta uppdraget att utveckla och tillämpa en modell för systematiskt erfarenhetsutbyte om jämställdhetsintegrering i enlighet med regeringsbeslut II:2 från den 12 mars 2020 (S2020/00442) använda 4 000 000 kronor. Villkor för rekvisition, återbetalning och redovisning framgår längst upp under rubriken *ap.12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut*.

Jämställdhetsmyndigheten får använda 750 000 kronor för att i enlighet med uppdraget om Istanbulkonventionen i Jämställdhetsmyndighetens regleringsbrev för 2020 (A2019/02321) verka för kännedom bland kommuner, regioner och berörda statliga myndigheter om Europarådets rekommendationer avseende Sveriges efterlevnad av den så kallade Istanbulkonventionen 2019. Redovisningen av uppdraget ska särskilt

belysa hur arbetet har bidragit till att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Villkor för rekvisition, återbetalning och redovisning framgår längst upp under rubriken *ap.12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut.*

Uppsala universitet (Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK) får under 2021 använda 10 000 000 kronor för att med anledning av den ökande mängden samtal stärka och utveckla arbetet med den nationella stödtelefonen för våldsutsatta. Villkor för rekvisition, återbetalning och redovisning framgår längst upp under rubriken *ap.12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut.*

4.3 Finansiella villkor

4.3.1 Finansiella villkor för anslag/anslagsposter

Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering

Anslag/ap	Anslagskredit	Anslagsbehållning som disponeras 2021	Indrag av anslagsbelopp
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder			
ap.1	0	Inget	0
ap.4	0	Inget	0
ap.6	0	Inget	0
ap.8	0	Inget	0
ap.11	0	Inget	0
ap.12	0	Inget	0

Belopp angivna i tkr
Anslagssparandet provas efter eventuell omfördelning av anslagssparande
Tabellen inkluderar anslagssparande och anslagskredit som i förekommande fall disponeras enligt 7 och 8 §§ anslagsförordningen (2011:223)

På regeringens vägnar

Åsa Lindhagen

Astrid Hofslagare

Kopia till

Statsrådsberedningen, internrevisionen
Finansdepartementet/BA/OFA/SFÖ/K/ESA
Justitiedepartementet/KRIM
Socialdepartementet/FS/SOF/SF
Arbetsmarknadsdepartementet/SV
Utbildningsdepartementet/UH/UF
Kulturdepartementet/CSM
Förvaltningsavdelningen/RK Ekonomi
Riksdagen/Arbetsmarknadsutskottet
Arbetsförmedlingen
Barnombudsmannen
Försäkringskassan
Jämställdhetsmyndigheten
Linköpings universitet (Barnafrid – Nationellt kunskapscentrum)
länsstyrelserna
Migrationsverket
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
Polismyndigheten
Riksgäldskontoret
Rättsmedicinalverket
Socialstyrelsen
Statens institutionsstyrelse
Statistiska centralbyrån
Uppsala universitet (Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK)
Åklagarmyndigheten
Sveriges Kommuner och Regioner

APPENDIX

PROGRAM UTBILDNINGSSINSATSER

19-20 MAJ

RÄTTSFALL HEDER – EN INBLICK I VERKLIGHETEN

19 maj

13.00 Välkommen!

13.05-15.45 **Rättsfall äktenskapstvång**
Erfarenheter från ett rättsfall som rör äktenskapstvång.
Jessica Wenna, kammaråklagare, Åklagarkammaren i Västerås och ämnesansvarig för hedersrelaterat våld och förtryck och Devin Rexvid, sakkunnig, lektor vid Stockholms universitet.

15.45-16.00 Avslut

20 maj

8.30-9.30 **Utreseförbud**
Damla Kesen, kommunjurist, Nacka kommun

9.45-10.45 **Erfarenheter som ombud i brottmål och LVU – Svårigheter i ärenden som rör hedersrelaterat våld och förtryck.**
Caroline Brännström, advokat, Wega Advokater

11.00-11.50 **Den ofrivilliga bruden – Miranda Ebrahimi**
Miranda berättar om hur hon tvingades gifta sig med en tio år äldre släkting när hon bara var 13 år gammal, och hur hon ställdes inför ett ultimatum när hennes egen dotter riskerade att hamna i samma situation.

11.50-12.00 **Avslutande ord och reflektioner**
Sandra Skoog, utredare och projektledare för uppdraget

20-21 OKTOBER

SAMORDNARDAGAR BARNAHUS: BARNAHUSENS ARBETE MED HEDERSRELATERAT VÅLD OCH FÖRTRYCK

20 oktober

9.30-10.00 Fika och registrering

10.00-10.15 **#Enfrågaomheder**
Projektledare Sandra Skoog berättar om regeringsuppdraget.

10.15-11.45 **Åklagarmyndighetens kompetensnätverk, samverkan och varför hedersmotivet är viktigt att lyfta redan vid samråd.**
Ulrika Rosén, senior kammaråklagare vid Åklagarkammaren Södertörn
Polismyndighetens kompetensnätverk och arbete med hedersrelaterad brottslighet.
Annelie Englund, Polisinspektör vid BOPS Region Stockholm

11.45-13.00 Lunch

13.00-13.45 **Workshop – Revideringsarbete av stödmaterialet och tipslistan i handboken.**

13.50-14.30 **Två Barnahus berättar om deras rutiner i arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck.**

14.30-15.15 **Workshop – Hur jobbar vi? Hur vill vi jobba?**

15.15-16.15 **Genomgång av revideringsarbetet och diskussion om hur vi vill jobba.**

21 oktober

8.45-9.30 Utvecklingen av regionala resurscentra med verksamhet inom hedersrelaterat våld och förtryck.

Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck, Länsstyrelsen Östergötland

9.30-10.00 Erfarenheter av samarbete med resurscentra

Ulrika Torgersson, Barnahussamordnare, Göteborgs Barnahus och Sara Ganslandt, Barnahussamordnare, Kronobergs Barnahus

10.20-12.15 Fallbeskrivning

12.15-13.30 Lunch

13.30-14.15 Patientmöten med fokus heder.

Barnskyddsteam Stockholm presenterar sitt projekt heder. Specialistsjuksköterska Catharina Ahlsten och Specialistbarnsjuksköterska Ceklin Eser-Persson vid Barnskyddsteamet i Stockholm.

8-9 DECEMBER

CHEFSDAGAR

8 december

12.30-12.45 Introduktion Barnafrid.

Projektledare Sandra Skoog inleder konferensen.

12.45-15.20 Hedersrelaterat våld och förtryck – med fokus på ansvar

Petra Blom, sakkunnig hedersrelaterad brottslighet

15.30-16.30 Barn och vuxna som kvarhålls utomlands mot sin vilja

Charlotta Tiderman, kansliråd och Olivia Hübinette, departementssekreterare, sektionen för familjekonfliktfrågor Utrikesdepartementet.

9 december

8.15-11.30 Yrkesspecifika delar,
se nästa sida

11.45-12.10 Barnkonventionen i en hederskontext
Elisabeth Dalin, Barnombudsman

12.10-12.15 Avslut

Projektledare Sandra Skoog, Barnafrid med avslutande ord

8-9 DECEMBER CHEFSDAGAR

9 december

För socialtjänst

- 8.15-8.45** **Kvalitativ innehållsanalys av kommuners handlingsplaner**
Mikaela Magnusson, Fil dr. och utredare, Barnafrid.
- 8.45-9.15** **Rutiner kring utreseförbud**
Filippa Ristorp, samordnare, Resurscentrum Fyrbodol.
- 9.30-9.50** **Socialstyrelsens uppdrag med fördjupad utbildning om hedersrelaterat våld och förtryck och könsstypning**
Amanda Billinger Wilson, utredare, Socialstyrelsen.
- 9.50-10.25** **Att upptäcka och bedöma risk för hedersrelaterat våld inom socialtjänsten**
Socialstyrelsens arbete med ett nytt bedömningsstöd
Hanne Martinek, projektledare och forskare, Socialstyrelsen.
- 10.40-11.30** **Fördjupad utbildning om socialtjänstens arbete med hedersrelaterat våld och förtryck med fokus på utsattheten,**
Mikael Thörn, enhetschef
Jämställdhetsmyndigheten.

9 december

Hälso- och sjukvård samt Rättsmedicinalverket

- 8.15-8.50** **Västra Götalandsregionens Regionala Medicinska Riktlinjer kring hedersrelaterat våld och förtryck. En föreläsning om beslut och innehåll i riktlinjerna samt processen och erfarenheterna från arbetet med riktlinjerna.**
Ann Wolmar, utvecklingsledare vid VKV, (Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer).
- 9.00-10.00** **Läkarundersökningar, vad tänka på vid könsstypning?**
Cecilia Besev Swing, rättsläkare, Rättsmedicinska enheten i Stockholm
Rättsmedicinalverket.
- 10.15-10.35** **Socialstyrelsens uppdrag med fördjupad utbildning om hedersrelaterat våld och förtryck och könsstypning**
Amanda Billinger Wilson, utredare, Socialstyrelsen.
- 10.35-11.30** **Patientmöten med barn utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck – att som chef inom vården skapa rutiner för att uppmärksamma, följa och hjälpa utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.**
Camilla Starck, överläkare psykiatri.

9 december

Rättsväsendet

8.15-09:50 Hedersrelaterad brottslighet – hedersmotivet som straffskärpningsgrund både såvitt avser lagstiftning och praxis samt Åklagarmyndighetens tankar runt utredning av dessa brott med utgångspunkt i Åklagarmyndighetens metodstöd för hedersrelaterad brottslighet

Åsa Hiding, senior åklagare, Åklagarmyndighetens Utvecklingscentrum.

Hur gör vi? Sådant som stjälpjer och hjälper

Åsa Wallinder, Polisinspektör och processledare Hedersrelaterad brottslighet, UC Mitt/NOA Polismyndigheten.

10.10-10.30 Projekt Brevduvan

Hilda Lundgren Ramsten, samordnare regionskansliet Stockholm, Polismyndigheten.

10.40-11.40 Vad kan Rättsmedicinalverket bidra med och vad behöver vi hjälp med vid könsstympning och andra typer av ärenden?

Cecilia Besev Swing, rättsläkare, Rättsmedicinska enheten i Stockholm.

16 DECEMBER

NORDEUROPEISK UTBLICK

16 december

13.00-14.00 Responding to Harmful Cultural Practices

Nazir Afzal, tidigare chefsåklagare i NV England. Verkställande direktör för landets polis- och brottskommissionärer. Föreläsningen handlar om det brittiska rättssystemet och Afzals erfarenhet av hedersrelaterat våld och förtryck, i synnerhet äktenskapstvång. Föreläsningen är på engelska.

14.20-14.40 Presentation av Barnafrids fallbeskrivning med tillhörande panelsamtal

Sandra Skoog, utredare Barnafrid

14.50-15.50 Arbeidet mot æresrelatert vold i Norge

Rannveig Damlien Lysaker: Politioverbetjent/Police Superintendent, KRIPOS/National Criminal Investigation Service, Gunnar Svensson, Politioverbetjent, KRIPOS Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll och Politioverbetjent och Cathrine Lise Saroea på Stovner politistasjon og spesialist på fagområde æresrelatert vold. Föreläsningen är på norska.

15.50-16.00 Avslut

